

De nakomer

De nakomer

Jean Hanff Korelitz

Vertaald door Hilje Papma en Anna Post Uiterweer

Oorspronkelijke titel: The Latecomer
© Celadon Books, 2022

*Voor Leslie Vought Kuenne,
in herinnering*

*Ik heb hem gevangen met een onzichtbare haak en een
onzichtbare lijn die lang genoeg is om hem naar het einde
van de wereld te laten gaan. En toch is één ruk aan de
draad genoeg om hem terug te laten komen.*

G.K. Chesterton, via Evelyn Waugh

Woord vooraf

De drieling Oppenheimer – hoewel niemand die hen echt kende ze ooit ‘de drieling Oppenheimer’ zou noemen – lag nog maar goed en wel in hun congenitale kweekbakje of de drie wisten al niet hoe snel ze weer bij elkaar weg moesten komen. Geen van drieën – Harrison (de intelligente), Lewyn (de rare) en Sally (het meisje) – koesterde ook maar een sprankje liefde voor de andere twee of kreeg bij de gedachte aan hun broertje of zusje een vanzelfsprekend vertrouwd gevoel, laat staan dat ze de andere twee zagen als deelgenoten aan een innige en eeuwigdurende familieband.

En dat alles ondanks de jarenlange, alles opslokkende inspanningen van ten minste één van hun ouders, om nog maar te zwijgen van hun onthutsende maatschappelijke voorsprong in het leven, te beginnen met het niet onaanzienlijke prijskaartje dat aan hun komst had gehangen! Nee, alle drie droegen een slepend onbehagen met zich mee, al sinds ze oud genoeg waren om hun gedeelde wordingsgeschiedenis te reconstrueren, een oordeel over hun ouders te vellen en zich een basaal idee te vormen van hoe ze over de andere twee dachten. Achttien jaar lang waren ze met zijn drieën geweest, in het kweekbakje, in de overvolle moederschoot, in hun ouderlijk huis op de Esplanade in Brooklyn en het ouderlijke zomerhuisje – nou ja, huisje? – op Martha’s Vineyard, gedurende hun gemeenschappelijke schooltijd (of liever indoctrinatietijd, volgens Harrison) op de veelgeprezen Walden School in Brooklyn Heights, waar het onverbloemd socialistische ideaal in schrijnend contrast stond tot het exorbitante schoolgeld. En in al die jaren waren ze elkaar nog geen millimeter nader gekomen, zelfs niet uit medelijden met hun moeder, die dat zo zielsgraag had gewild.

En toen werden ze achttien en gingen ze niet alleen het huis uit maar snakten er bovendien naar om voortaan drie voorgoed gescheiden volwassen levens te gaan leiden, en zo zou het ook zeker gegaan zijn, als het gezin Oppenheimer geen bijzondere en mogelijk zelfs unieke wending had gemaakt. Maar dat heeft het wel – dat hebben we wel – en dat maakte alles anders.

Deel 1

**De
ouders**

1972-2001

Hoofdstuk 1

Die hele gruwelijkheid

Waarin Salo Oppenheimer op een rotsblok op de weg stuit

Mama deed altijd nogal vaag als iemand haar vroeg waar ze onze vader voor het eerst had ontmoet. Het kwam erop neer dat het op een bruiloft in Oak Bluffs was, waar ze mee naartoe was gevraagd door de nog niet uit de kast gekomen broer van de bruidegom, en waar haar toekomstige man ook had rondgelopen, als ceremoniemeester voor zijn studievriend. Beide feiten klopten als een bus, en toch was de achterliggende bewering pertinent onjuist. Onze ouders hadden elkaar al eens eerder ontmoet, en wel onder ronduit afschuwelijke omstandigheden, en daarom begrepen wij uiteindelijk allemaal waarom ze ons onmogelijk de volledige waarheid had kunnen vertellen. Het is immers zo'n vrolijke vraag – *Waar hebben jullie elkaar eigenlijk ontmoet?* – waarop een vrolijk antwoord wordt verwacht, het gaat tenslotte om de opmaat naar een heel leven van samenzijn, samen slapen en nageslacht (veel nageslacht, in ons geval). Maar als zo'n opmaat nou samenvalt met de meest afschuwelijke gebeurtenis in iemands jonge leven? Dan wil je diegene toch ontzien? En ook de argeloze vraagsteller en trouwens ook jezelf, in dit geval onze moeder? De shock. De veroordelende blikken. Die hele gruwelijkheid.

De naakte waarheid was dat onze ouders elkaar hadden ontmoet in hartje New Jersey, en wel in een orthodoxe synagoge die eruitzag als een brutalistisch overheidsgebouw ergens in het Oostblok. Het was de Beth Jacob Synagoge in Hamilton Township, en de afschuwelijke aanleiding was de begrafenis van de negentienjarige Mandy Bernstein, die vier dagen eerder was omgekomen in een auto die

bestuurd werd door haar vriendje en onze vader, Salo Oppenheimer. Mandy was volgens iedereen die haar gekend had een levenslustige jonge vrouw geweest met een stralend witte glimlach en lang donker haar, oudste van het gezin en trots van haar familie (de Bernsteins uit Lawrenceville, New Jersey en Newton, Massachusetts), tweedejaars aan Cornell University, van plan om verder te gaan in de psychologie en (als het aan haar lag) de gelukkige levenspartner te worden van Salo Oppenheimer. Mandy Bernstein was een van de twee studenten die bij het ongeval waren omgekomen; de ander was Salo's vriend Daniel Abraham, een vriendelijke jongen die net zijn eerste, misschien tweede, afspraakje had met het meisje naast hem op de achterbank. Zij lag nog in het ziekenhuis in Ithaca. Salo was de enige van de vier die zelfstandig bij het autowrak had kunnen weglopen.

Zelfs toen gaf niemand hem de schuld. Niemand! Zelfs in die eerste dagen van rouw en woede in de families Abraham en Bernstein en bij de vele vrienden van de twee jonge mensen die hun op zo'n plotselinge en verschrikkelijke wijze waren ontvallen, ging iedereen in de synagoge (en een week later in de aula van begrafenisonderneming E. Bernheim & Zn in Newark, New Jersey, waar Daniel Abraham herdacht zou worden) ervan uit dat Salo Oppenheimers gloednieuwe Laredo met een alleszins aanvaardbare snelheid over een heel behoorlijke weg had gereden toen hij een los rotsblok raakte en – uit het niets en op onverklaarbare wijze – over de kop sloeg en half op de weg, half in de berm op zijn dak terecht kwam. Alsof, met andere woorden, in die godshuizen althans, *Gods hand zelve* het voertuig had opgepakt en op aarde had terug gesmeten. Wie kon dat mysterie verklaren? Wie kon het verlies behapbaar maken?

Salo niet, in elk geval. Hij zat op de tweede rij bij de rouwdienst voor zijn vriendinnetje, met vier hechtingen in zijn schedel en een zwachtel (niet eens gips!) om zijn rechterpols, verdwaasd van de shock en het schuldgevoel, waardoor hij de stroom neven, nichten en schoolvrienden van Mandy nauwelijks opmerkte, noch de delegatie Bernsteins die een paar jaar eerder op alia waren gegaan maar nu tot zijn afgrijzen hier in Hamilton Township aanwezig waren en hem in tranen aanstaarden maar hem nog steeds niet de schuld gaven. Iedereen gaf, in elk geval waar Salo bij was, de schuld aan... de jeep.

Waarom die jeep? Waarom in vredesnaam die jeep? Salo had iedere willekeurige auto kunnen kiezen en had bijna een glanzend grijze 300D Mercedes-Benz gekocht in Manhattan, toen zijn grootmoeder zijn moeder opbelde met de boodschap dat een Jood in een Mercedes een schande was, en of Salo dan zo vervreemd was van zijn Joods-zijn, van het martelaarslot van zijn eigen voorvader Joseph Oppenheimer (Goebbels' hoogstpersoonlijke Jud Süß!) dat hij niet eens wist dat dit bedrijf zijn wapentuig en vliegtuigmotoren in elkaar had laten zetten door arbeidskrachten uit het concentratiekamp? Het antwoord hierop was een kort maar krachtig 'ja', want Salo's Joods-zijn stond niet hoog op zijn agenda, niet in religieuze, en op zijn negentiende ook niet in historische zin. Hij kende heus de geschiedenis wel van de legendarische Jud Süß – de 'Hofjood' van de hertog van Württemberg in de jaren 1730, die na de plotselinge dood van zijn baas beschuldigd werd van een keur aan verzonnen misdaden en ter dood werd gebracht, waarna zijn lichaam zes jaar lang buiten Stuttgart aan een galg had gehangen – maar dat was allemaal zó achttiende-eeuws, en Salo was jong en een kind van de jaren zestig, toen de hele cultuur had gedraaid om de jeugd en de kracht van zijn eigen generatie, en het verleden zo goed als afgezworen werd. Bovendien had hij die Mercedes echt heel graag willen hebben, met zijn gestroomlijnde model en leren stoelen en het vage gevoel van Europese chic dat hem be kroop als hij achter het stuur zat. Na dat telefoontje was de Mercedes echter van de baan, waardoor hij zich bijna instinctmatig de tegenoverstelde kant op liet sturen: van het nazistische Mercedes-Benz naar de door en door Amerikaanse antisemiet Henry Ford.

Later zou de instabiliteit van die jeeps uit de jaren zeventig bijna spreekwoordelijk worden, maar in die dagen werd een robuuste, stoere wagen met vierwielaandrijving, die associaties oproep met de Grote Trek Westwaarts, nog geassocieerd met mogelijkheden in plaats van misère. En als Salo Oppenheimer bij de aanschaf van zijn allereerste auto dan bereid zou zijn om af te zien van het luxe interieur van – zeg – een wagen van een über-Germaans bedrijf met een lange traditie van verfijnd design (naast die slavenarbeid dan), dan toch echt alleen om de woeste wegen rond zijn studentenstad Ithaca beter aan te kunnen,

zelfs tijdens de heftige wintermaanden. Een jeep voor steile kloven en spekgladde snelwegen! Een jeep voor de landweggetjes in het noorden van de staat New York! Een jeep voor weekendtochtjes met kameraden en vriendinnetjes, waarvoor ze die fatale zaterdagochtend niet eens een specifieke bestemming in gedachten hadden gehad.

Achteraf kon hij zich niets meer herinneren van het rotsblok op de weg of van de misselijkmakende boog door de lucht met de helle winterzon recht in zijn ogen. Hij zou zich alleen nog het geknars van ineenschrompelend metaal herinneren – dat belachelijke dak, zo fragiel als een sardientjesblikje – en de verbazing op het gezicht van Mandy Bernstein met haar lieve, met sproeten bestrooide neus die hij meteen schattig had gevonden toen hij haar op een welkomstborrel voor Joodse eerstejaars had zien staan. Mandy was een en al vrolijkheid, was goedlachs en hecht met haar ouders en jongere zusjes thuis in New Jersey (als ze niet op haar kamer zat, was ze meestal in het telefoonhok op de gang in Balch Hall te vinden, waar ze Lisa of Cynthia door het sociale doolhof van hun school gidste, of advies gaf inzake een staaltje ouderlijke onrechtvaardigheid) en met haar neven en nichten in Newton, het moederschap van de familie Bernstein. Ze droeg haar haren het liefst in een hoge paardenstaart, soms met een rode boerenzakdoek eromheen (een dracht die ze had opgepikt op de kibboets waar ze als middelbare scholier een zomer had doorgebracht) en wisselde drie lievelingsbroeken met wijde pijpen af waarop ze altijd wel iets aan het borduren was: een vlinder, een regenboog of een lavendelkleurige weergave van gezinspoedel Poesjkin. In december van hun eerste jaar waren ze aan het 'daten', wat er voorname-lijk op neerkwam dat Salo haar meenam naar rugbywedstrijden en 's avonds naar huis bracht als de bibliotheek dichtging. Ze probeerden in de stad het gloednieuwe en exotische restaurant Moosewood uit, waar ze iets aten wat 'tofu' heette, en namen vaak een snelle hap bij de Hot Truck als ze op weg waren naar hun kamers in het noordelijk deel van de campus. Mandy was dol op hun pizzabroodjes.

Hij had haar maar één keer mee naar huis genomen, toen ze een sollicitatiegesprek had in New York City voor een zomerstage bij de United Jewish Appeal (ze was inderdaad aangenomen, bleek uit

de brief die een week na het ongeluk aankwam). Die kennismaking was goed verlopen, al waren de Bernsteins duidelijk niet 'Ons Soort Mensen' (en al had Selda Oppenheimer voor haar enige zoon de hoop eigenlijk gevestigd op een meisje uit de familie Sachs, Schiff of desnoods Warburg). Mandy was gewoonweg té verrukkelijk, innemend en hartveroverend vriendelijk, en zo puur en overduidelijk verliefd op Salo Oppenheimer. Ze hield van zijn hersens, van zijn manier van doen en van zijn spichtige lichaam, lang, tenger en nauwelijks gespierd. Ze hield van de goedheid die ze in hem zag, en die Salo – in alle eerlijkheid – nooit gepretendeerd had in zichzelf te zien. En het was niet dat ze maakte dat hij wilde dat hij een beter mens was, maar wel dat hij wilde willen dat hij een beter mens was. Op dat moment was dat genoeg voor hem.

Hij had haar niet ten huwelijk gevraagd. Ze waren niet verloofd, hoewel hij zich hier later met opzet vaag over uitliet, omdat hij wist dat het veel uit zou maken voor Mandy's ouders; voor zijn gevoel zat er een wereld van verschil tussen 'ze was een fantastische meid en elke jongen mocht willen dat hij met haar uit mocht' en 'ze was de liefde van mijn leven en ik ging haar net vragen om met me te trouwen' en onze vader koos er (terecht) voor om haar ouders alles te laten geloven wat hen kon helpen hun leed te dragen. Die hele afschuwelijke winter en lente lang, en ook de jaren daarna liet hij de Bernsteins hem in hun verdriet betrekken als Mandy's aanstaande: haar toekomstige verloofde, echtgenoot en vader van de kinderen die ze nooit zou krijgen. Daarna trouwde hij met Johanna Hirsch, de schoolvriendin van hun dochter, en kwam er een abrupt einde aan alle contact.

Mandy Bernstein was Johanna's grote zus geweest. Niet letterlijk, maar binnen de plaatselijke meisjesafdeling van de B'nai B'rith. Ze nam dit zeer serieus en zette mandjes met roomkaasbagels en chocoladekoekjes op de stoep van Johanna's ouderlijk huis als Johanna voor een proefwerk aan het leren was, en hielp haar met haar vrijwilligerswerk, zoals het wassen van auto's van voorbijgangers voor het recreatiefonds van het Joodse verzorgingstehuis of het schrijven van penvriendenbrieven aan kinderen in Israël. 'Zussen' werden willekeurig aan elkaar gekoppeld, maar Johanna was dolblij geweest

toen ze hoorde dat het de populaire en knappe Mandy Bernstein was geworden. Mandy Bernstein! Iemand die ze nooit had durven vragen vriendinnen te worden op hun drukke middelbare school in New Jersey, waar een jaar leeftijdsverschil alle verschil maakte, en of je wel mooi, rijk en cool genoeg was de hele rest.

Johanna was die dag een van de tientallen jonge vrouwen op de begrafenis geweest die allemaal oprecht en op hun eigen wijze rouwden. Over de identiteit van die jonge man met dat verband om zijn pols hadden ze het onderling uitgebreid gehad en je kon gerust zeggen dat Salo Oppenheimer het voorwerp was van een zekere romantische fascinatie. Hoe moest hij zich wel niet voelen? Zelf nog zo jong en dan al verantwoordelijk voor de dood van twee anderen, even jong als hij? Hoe moest hij de dood van zijn geliefde Mandy te boven komen; dat stralende, intelligente (Ivy League-universiteit!) meisje, de parel van haar familie, school en woonplaats? Johanna was misschien niet de enige in die afgeladen banken van de Beth Jacob Synagoge die zich afvroeg wat voor iemand deze ontredde Salo Oppenheimer uiteindelijk uit zijn permanente draaikolk van schuld en pijn zou kunnen lostrekken. Misschien was ze ook wel niet de enige die zich een voorstelling maakte van de grote liefde en compassie die nodig zou zijn om Salo Oppenheimer weer tot leven te wekken.

Onze moeder sprong niet in het oog zoals Mandy. Ze was een heel gewoon meisje uit een familie die zo doorsnee en onuitgesproken was dat ze zich genereerde voor hun tekortkomingen en vervolgens voor haar eigen gebrek aan loyaliteit. Haar vader was accountant op de beroemde kostschool van Lawrenceville, waar hij was gaan werken in de hoop dat Johanna's jongere broertje, onze oom Bobby, daar misschien toegelaten zou worden (Lawrenceville zou pas een aantal jaar later meisjes toe gaan laten; niet dat onze grootvader een gedachte zou wijden aan de opleidingskansen, of wat voor kansen dan ook, voor zijn kinderen van het vrouwelijk geslacht). Lawrenceville en de kansen die de kostschool bood waren volstrekt niet besteed aan onze oom Bobby, die een belijdend anti-intellectueel was (dat kon nog in het Lawrenceville van de jaren zeventig) en bovendien in wiet handelde (en dat kon niet, in elk geval niet wanneer je betrapt werd, en

dat werd Bobby). Na een rampzalig verlopen eerste schooljaar stapte hij over naar de gewone middelbare school waar zijn zussen ook op zaten, en waar hij vele nieuwe klanten won voor zijn bloeiende bedrijf. (Uiteindelijk zou zijn handelsinstinct onze oom geen windeieren leggen. Begin jaren negentig was hij al een vastgoedontwikkelaar met een protserige droomvilla in Point Pleasant. Tegen die tijd had hij zijn handelje in verdovende middelen eraan gegeven en op een goede dag zou er – wonder boven wonder! – een kind van hemzelf op Lawrenceville zitten.) Voor Phil Hirsch, onze grootvader, betekende de gang van zaken natuurlijk een vernedering, maar desondanks bleef hij tot zijn pensionering aan de school verbonden; zijn manier, wellicht, om zijn eer te redden.

In mijn moeders ogen hadden haar ouders de werkelijke ster van de familie Hirsch volledig over het hoofd gezien, en dat was niet Bobby en zeker niet Johanna's eigen persoontje. Onze tante Debby, de oudste van de drie, was erg intelligent en bovendien erg ambitieus, op de bescheiden manier van meisjes die opgroeiden tijdens de tweede feministische golf: ze was zich maar al te bewust van het feit dat er deuren opengingen en dat zij daar doorheen mocht gaan, al werd ze er niet toe aangemoedigd. Debbie koos voor het veilige – maar zachtjes kolkende – Mount Holyoke College, gevolgd door een traineeship in de detailhandel bij warenhuis Macy's, puur en alleen omdat ze warenhuizen stiekem wel een beetje opwindend vond. Die opwindendheid was snel voorbij zodra ze haar dagen sleet met dozen uitpakken en paklijsten controleren, maar alles viel voor haar op zijn plek toen ze beseftte dat ze overliep van ideeën om de bedrijfsprocessen te stroomlijnen door wat te sleutelen aan de hiërarchische structuren. Tot haar ontzetting waren haar begeleiders niet in haar ideeën geïnteresseerd, en dus ging ze bedrijfskunde studeren en vond uiteindelijk iemand die dat wel was. Tegen de tijd dat haar zusje Johanna goed en wel getrouwd was en aan haar noodlottige 'vruchtbaarheidstraject' begon, was Debbie Hirsch Krieger partner in een consultancybureau, woonde met haar man en zoons in een ruim vooroorlogs appartement aan Park Avenue in New York City en bracht de zomers door in Bridgehampton op Long Island.

Ingeklemd tussen Debbie de miskende ster en Bobby de eeuwige mislukkeling wist onze moeder haar jeugd te overleven door zich zo onzichtbaar mogelijk te maken. Op school hoorde Johanna bij de middenmoot, was lid van het volleybalteam waar ze voornamelijk aan de kant zat, en hield zich afzijdig van de twee dominante meidencliques (bekendstaand als de 'Schoonheden' en de 'Mafketels'). Ze trok op met een stuk of zes meisjes die ze nog van de basisschool kende, was verlegen als er jongens in de buurt waren en bezorgde haar ouders geen enkele reden tot zorg (of andere vorm van aandacht). Op haar zestiende werd ze lid van de B'nai B'rith-meisjes op aanraden van haar zus Debbie, die bijna het huis uit ging en bezorgd was dat Johanna zonder haar simpelweg zou wegwijnen. Op dat moment verscheen de wonderbaarlijke Mandy Bernstein, die niet alleen een 'Schoonheid' was maar ook nog eens een eindexamenklasser, ten tonele om haar magische feeënstof over Johanna Hirsch uit te strooien. Een paar maanden later verdween Mandy weer uit haar leven om te gaan studeren aan Cornell. Een jaar daarna was ze voorgoed verdwenen.

'Ik vind het zo verschrikkelijk voor je,' zei Johanna die dag na afloop van de dienst tegen Salo Oppenheimer. Behalve zij waren er nog zo'n veertig jonge vrouwen naar hem toe gekomen met precies hetzelfde zinnetje en er was geen enkele reden waarom hij zich haar zou herinneren, wat hij dus ook niet deed, hoewel dat minder te maken had met haar onopvallendheid dan met het gekrijs in het hoofd van onze vader gedurende de hele dienst, de begrafenis en de ontvangst achteraf. Daarna reed ze met een van de volgauto's mee naar de begraafplaats, waar ze Mandy's gebroken ouders en zusjes rode aarde op de kist zag werpen en daarna Salo Oppenheimer rode aarde op de kist zag werpen en tegen de tijd dat zij bij het open graf was aangekomen, was er niet veel aarde meer over. Na afloop werd Salo Oppenheimer opgehaald door een ouderwets, statig echtpaar in een Lincoln Town Car en Johanna zou hem niet meer zien tot die bruiloft van de Rudnitsky's in Oak Bluffs, een paar jaar later.

Johanna begon toen bijna aan haar tweede jaar op Skidmore College, al lag haar hart niet in haar opleiding (sociologie) of wat voor opleiding dan ook. Ze hield ook al niet van de plaats Saratoga, die in de zomer

vergeven was van de dansers en paardenmensen en waar het de rest van het jaar ijskoud was, en de reeks verliefdheden die ze had gekoesterd voor haar mannelijke medestudenten eindigden altijd met een variant op 'het ligt niet aan jou, het ligt aan mij', meestal uitgesproken boven een pul afgrijselijk slecht bier in een kroeg in de stad. Als je Johanna Hirsch had gevraagd waar ze nou echt om gaf in deze wereld, dan zou ze grote moeite hebben gehad iets of iemand te noemen, zelfs niet – of misschien juist niet – zichzelf. Ze dreef voornamelijk met de stroom mee, zoals ze altijd had gedaan, vroeger in de vaargeul van haar familie en nu in die van het studentenleven. Totdat ze daar plotseling mee ophield.

Het was een van die 'het ligt niet aan jou maar het ligt aan mij'-jongens die haar meevroeg naar de bruiloft van zijn broer in Martha's Vineyard. Wat hij er niet bij vertelde was dat onze moeder de rol zou vervullen van afleidingsmanoeuvre (misschien leek hem dat overbodig), maar wel waarschuwde hij haar dat de kans groot was dat er ergens in het bruiloftsweekeind een familiecrisis zou uitbreken, want zijn broer ging trouwen met (en dit waren de woorden van zijn ouders, niet die van hem, zo benadrukte hij) een '*schwartze*' en zijn moeder balanceerde het hele voorjaar al op de rand van de hysterie. (Dit zou, anders gezegd, niet het juiste moment zijn om zonder onberispelijke vrouwelijke metgezel te verschijnen. Het zou, nog anders gezegd, niet het juiste moment zijn voor een grote ontboezeming over zijn eigen levenskeuzes.) Johanna ging graag mee. Ze was nog nooit op het beroemde eiland geweest waar die jonge senator en zijn assistente een aantal jaar geleden zo tragisch waren verongelukt, en bovendien was ze wel nieuwsgierig naar de familie van haar zogenaamde date, waar iemand van kleur een '*schwartze*' werd genoemd, en ook naar die broer die zo dapper (of tegendraads) was om met iemand te trouwen van wie hij wist dat ze haar een provocatie zouden vinden. (Ze had het niet kunnen laten dit detail te delen met haar moeder, die ongeveer op dezelfde manier reageerde als de moeder van Joshua Rudnitsky.)

Toen ze de middag voorafgaand aan de bruiloft arriveerden, werd ze al vrij snel ondergebracht bij de bruidsmeisjes: acht Spellman-vrouwen plus Wendy Rudnitsky, de enige zus van Joshua en van

bruidegom Michael. Johanna zelf voelde zich erg ongemakkelijk, niet zozeer omdat ze wit was (de bruid en bruidsmeisjes waren vriendelijk en gastvrij) als wel omdat de vrouwen elkaar allemaal al goed kenden en vol genegenheid met elkaar omgingen, terwijl zij slechts zeer zijdelings bij de bruiloft betrokken was. Ze probeerde om dan tenminste onder het generale-repetitiediner uit te komen, maar de anderen stonden erop dat ze meeinging naar de Inn bij Lambert's Cove, en dat was waar ze Salo Oppenheimer herkende, aan wie ze in de jaren na die vreselijke begrafenis soms nog wel eens gedacht had. Toen de oudere familieleden na het proosten zo langzamerhand aftaaiden en alleen het bruidspaar en hun vrienden nog wat bleven napraten aan de lange tafel, zag ze hem staan, leunend tegen het hek van de veranda met een glas champagne in zijn hand. Onze moeder liep naar hem toe en stelde zich opnieuw aan hem voor, terwijl ze hem voor de tweede keer de hand toestak.

'We hebben elkaar helaas al eens eerder gezien,' zei ze.

Onze vader draaide zich om zodat hij haar aan kon kijken. 'O,' zei hij na een ogenblik. 'Daniel of Mandy?'

Daniel moest de ander zijn geweest, bedacht ze. De vriend. 'Mandy. Ik kende haar.'

'Ze was een goed mens,' zei Salo.

'Ja. Ik ben Johanna. Ik ben hier met Michaels broer, Joshua.'

'O,' zei Salo. 'Ik dacht dat Joshua homo was.'

Verbazingwekkend genoeg begreep ze toen pas de betekenis van 'het ligt niet aan jou, het ligt aan mij'. 'We zijn gewoon vrienden,' zei onze moeder, die alle eventuele gevoelens die ze voor de broer van de bruidegom had gekoesterd (en, laten we eerlijk zijn, tot op dat moment nog steeds koesterde) al had uitgewist. Vanaf dat moment zou alles draaien om onze vader, en werd het haar levensdoel om zoveel van hem te houden dat ze hem zou verlossen van zijn zware last, en bevrijden uit dat ene vreselijke scherfje uit de tijd waarin hij zo onterecht gevangenzat, en eindelijk balsem op die wond van hem te smeren, de wond die maar niet wilde helen. Het kwam niet bij haar op, nog jarenlang niet, dat zij niet degene – de enige – was die daar ooit toe in staat zou zijn.

B&L

Gent, België

info@borgerhoff-lamberigts.be

www.borgerhoff-lamberigts.be

Instagram: @borgerhofflamberigtsliteratuur

ISBN 9789463939935

NUR 302

Thema FBA

D2023/11.089/96

© 2023, Borgerhoff & Lamberigts nv

Auteur: Jean Hanff Korelitz

Vertaling: Hilje Papma & Anna Post Uiterweer

Coördinatie: Sam De Graeve, Nils De Malsche & Joni Verhulst

Redactie: Marcel van den Boogert & Rob Steijger

Correctie: Wilbert Surewaard

Binnenwerk: Robin J. August

Ontwerp cover: Tom Hallman Studio

Vertaling van het motto: Luc Jalvingh (Evelyn Waugh, *Terug naar Brideshead*,

Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam 1982)

Gedrukt in Europa

Eerste druk: mei 2023

Deze publicatie kwam tot stand met steun van Literatuur Vlaanderen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.